

Łomżyńska "Solidarność" 1980 - 1981

Rok 1980 zapisał się w historii Polski przede wszystkim ze względu na falę strajków, zapoczątkowaną wprowadzeniem w lipcu przez władze podwyżek cen. Fala żywiołowych strajków zapoczątkowanych w lipcu 1980 na Lubelszczyźnie, kontynuowana była w sierpniu 1980 na Wybrzeżu, następnie zaś rozwinęła się w strajki ogólnopolskie. Efektem masowych strajków było podpisanie w Gdańsku tzw. porozumień sierpniowych. Po zawarciu [porozumień społecznych w 1980](#) roku, komitety strajkowe (główną rolę odgrywał Międzyzakładowy Komitet Strajkowy w Stoczni Gdańskiej im. Lenina) przekształciły się w komisje założycielskie NSZZ „Solidarność”. 17 września 1980 podjęto decyzję o utworzeniu jednolitego, ogólnokrajowego Związku i jego nazwie- „Solidarność”. Towarzyszyło temu spontaniczne tworzenie się struktur Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność” na terenie całego kraju – także w regionie łomżyńskim.

Początek fali strajkowej w województwie łomżyńskim datuje się na 18 sierpnia 1980 roku, kiedy to w Komunalnej Rozlewni Gazu Płynnego „Korgaz” w Łomży został zorganizowany pierwszy w województwie strajk. W tym dniu o godzinie 7:00 nie podjęły pracy 82 osoby. Stawiane wówczas postulaty dotyczyły przede wszystkim spraw materialnych oraz bezpośrednio związanych z funkcjonowaniem zakładu. Jeszcze w sierpniu 1980 roku odnotowano strajki (wystąpienia załóg) w szeregu innych zakładów pracy w Łomży, m.in.: Fabryka Mebli, piekarze WSS „Społem”, kierowcy MZK, Rejonowe Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Łomży, mechanicy Łomżyńskich Zakładów Przemysłu Bawełnianego „Narew” w Łomży, Wytwórnia Sprzętu Turystycznego OST „Gromada” w Śniadowie.

We wrześniu komitety strajkowe powstały już w dziesięciu zakładach na terenie województwa i liczyły od 2 do 23 osób. Miało to miejsce w: Wojewódzkim Zakładzie Energetyki Ciepłej, Łomżyńskich Zakładach Przemysłu Bawełnianego „Narew”, BFM Zakład nr 2 w Łomży, „Transbudzie”, Rejonowej Dyrekcji Dróg Publicznych, PTHW, Oddziale STW w Kolnie, Fabryce Przyrządów i Uchwytów, Oddziale PKS w Zambrowie oraz Spółdzielni Inwalidów w Szczuczynie. Wysuwane przez załogi postulaty dotyczyły głównie: spraw płacowych (władze określały je jako wygórowane), socjalnych i bhp, zaopatrzenia sklepów i kiosków przyzakładowych. Ogółem w województwie tylko we wspomnianym okresie w strajkach i przerwach w pracy wzięło udział 6160 osób, na 7940 zatrudnionych w tych przedsiębiorstwach.

Rejestracja struktur łomżyńskiej „Solidarności” nastąpiła jeszcze we wrześniu 1980, kiedy to pracownicy Powszechnej Spółdzielni Spożywców „Społem” – Bogusław Baranowski i Marian Chojnowski, w siedzibie punktu konsultacyjnego NSZZ „Solidarność” Region Mazowsze przy ul. Bednarskiej w Warszawie zarejestrowali łomżyńskie struktury Związku pod nr 48. Październik i listopad 1980 roku to okres intensywnego powstawania nowych struktur „Solidarności” w Łomży i województwie. O ile w październiku koła Związku powołano w 41 zakładach pracy, to w listopadzie tego roku już w 67. Już 6 listopada (4 dni przed oficjalną rejestracją, która nastąpiła 10 listopada 1980 r.) ukonstytuował się Tymczasowy Międzyzakładowy Komitet Założycielski NSZZ „Solidarność” w Łomży jako Oddział Regionu Mazowsze w składzie 5 osobowym. Przewodniczącym został Bogusław Baranowski- pracownik PSS „Społem” w Łomży.

Według danych z września 1981 roku NSZZ „Solidarność” działała w 280 zakładach pracy na terenie województwa łomżyńskiego i skupiała ponad 42 000 osób czyli ok. 70% zatrudnionych. Przewodniczącym Międzyzakładowej Komisji NSZZ „Solidarność” w Łomży wybrany został w dniu 3 czerwca 1981 roku Marian Chojnowski, który pełnił tę funkcję aż do wybuchu stanu wojennego. W ówczesnym województwie łomżyńskim nie powołano jednej organizacji obejmującej całe województwo. NSZZ „Solidarność” Region Mazowsze Oddział w Łomży obejmowała Łomżę oraz powiaty łomżyński i kolneński. Akces do Mazowsza zgłosiły też organizacje w Wysokiem Mazowieckiem i Zambrowie, natomiast do regionu podlaskiego należała „Solidarność” z powiatu grajewskiego.

Solidarność, chociaż formalnie była jedynie związkiem zawodowym, faktycznie spełniała role znacznie wykraczające poza funkcje związkowe. Szybko stała się potężnym ruchem społecznym, w którym Polacy pokładali swoje nadzieje na życie w wolnym i niepodległym kraju.

Większość osób, które angażowały się w te wydarzenia, nie liczyła na awanse i karierę polityczną. Niestety to również większość z nich najszybciej odeszła w niepamięć.

Prezentowane poniżej materiały, ułożone w porządku chronologicznym, dotyczą „Solidarności” w Łomży z lat 1980-1981 i pochodzą w większości z zasobu naszego Archiwum. Uzupełnione zostały przez zbiory Muzeum Północno-Mazowieckiego w Łomży oraz osób prywatnych – Pana Mariana Chojnowskiego, przewodniczącego łomżyńskiej „Solidarności” i Pani Aliny Schramm.

Danuta Bzura